

سنجش امنیت اجتماعی در پارک ملت شهر زاهدان با رویکرد توسعه پایدار

آمنه حسن زهی^۱، حمزه آراسته^{۲*}، انسیه ولی^۳

۱- دانش آموخته کارشناسی ارشد مهندسی فضای سبز، موسسه آموزش عالی مهرگان محلات

* ۲- کارشناس ارشد آمایش محیط زیست و مدرس گروه مهندسی فضای سبز دانشگاه هرمزگان

۳- دکتری معماری و مدرس دانشگاه آزاد اسلامی

ایمیل: hamzharasteh@gmail.com

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۸/۰۹ تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۹/۰۹

چکیده

پارک های شهری به دلیل ارتباط مستقیم با مردم، نقش مهمی در جامعه بشری داشته و یکی از شاخص های توسعه یافتگی جوامع نوین هستند. وجود امنیت و متناسب بودن امکانات مورد نیاز در پارک های شهری، موجب حفظ، توسعه پایدار و افزایش حضور مردم در پارک ها می گردد؛ در نتیجه کیفیت زندگی بهبود یافته و امنیت اجتماعی افزایش می یابد. پژوهش حاضر با هدف سنجش امنیت اجتماعی در پارک ملت شهر زاهدان در راستای توسعه پایدار بصورت تحلیلی توصیفی و با تهیه و توزیع پرسشنامه بصورت میدانی اجرا گردیده است. پردازش داده ها با استفاده از آزمون آماری اسپیرمن در نرم افزار SPSS انجام شد و با کسب ضریب آلفای کرونباخ (۰.۷۶۱)، اعتبار پرسشنامه را می رساند. همچنین نتایج بیان می کند، ضریب همبستگی مثبت و معناداری ($P > 0.05$)، بین امنیت اجتماعی و شاخص های انتخاب شده نظارت (۰.۵۷)، کیفیت (۰.۷۷) و فعالیت در پارک (۰.۸۲) وجود داشته و میانگین نمره کلی امنیت اجتماعی (۲.۶۱) و انحراف استاندارد این متغیر (۰.۴۵)، می باشد که میزان امنیت اجتماعی در پارک مذکور متوسط ارزیابی می گردد.

کلمات کلیدی

"پارک شهری"، "پارک ملت زاهدان"، "امنیت اجتماعی"، "توسعه پایدار"

Assessing societal security in Mellat Park in Zahedan with a sustainable development approach

Ameneh Hassanzehi¹, Hamzeh arasteh^{2*}, Ensieh vali³

1- Master of Science in landscape design Engineering, Mehregan Institute of Higher Education

*2- M.Sc. environmental Planning, lecturer in Department of landscape design Engineering, Hormozgan University.

3- PhD in Architect and Islamic Azad University lecturer

Email: hamzharasteh@gmail.com

Abstract

Urban parks have an important role in human society because of direct communication with people and are one of the indicators of developing new communities. The existence of security and suitability of the facilities required in urban parks will sustain sustainable development and increase the presence of more people. as a result, improved quality of life and societal security increases. The aim of this study was to assess social security in Mellat Park in the city of Zahedan in order to sustainable development as a descriptive analysis with the preparation and distribution of the questionnaire. Data processing was performed using Spearman's statistical test in the SPSS software and with the acquisition of Cronbach's alpha coefficient of 0.761, the validity of the questionnaire. The results show there is a positive and significant correlation coefficient ($P > 0.05$), between societal security and the selected monitoring indicators (0.57), quality (0.77) and activity in Park (0.82) and the average score of societal security 2.61 and standard deviation of this variable 0.45 is that social security is evaluated in this medium.

Keywords

"urban park", "Zahedan Mellat Park", "societal security", "sustainable development"

۱- مقدمه

امروزه پارک‌های شهری دارای کارکردهای متعددی از جمله، کاهش آلودگی در محیط شهری و قابل زیست کردن آن، بهسازی چشم‌اندازها، برقراری تعادل اکولوژیک، فراهم آوردن امکانات گردشگری، ایجاد فضای مناسب جهت گذران اوقات فراغت، افزایش تعاملات اجتماعی، و کارکرد امنیتی به عنوان یک کنترل اجتماعی هستند (صالحی‌فرد و همکاران، ۱۳۸۹؛ خاک زند و هلالی، ۱۳۹۱). از آنجاییکه زندگی در محیط اجتماعی و فضای سبز شهری، یکی از نیازهای اصلی زیستی انسان را تشکیل می‌دهد، امنیت نیز عامل حمایت‌کننده‌ای برای این کیفیت‌ها به حساب می‌آید. بنابراین احساس ناامنی در محیط و نگرانی‌های ناشی از مکان‌های ناامن، می‌تواند فعالیت انسان‌ها را در سایر بخش‌ها تحت تاثیر قرار داده و امور اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و غیره را دچار مشکل سازد. بدین سبب امنیت در فضاهای شهری به ویژه پارک‌ها، یکی از مهمترین شاخص‌های کیفیت فضایی محسوب شده و امری مهم بنظر می‌رسد؛ و ایجاد امنیت در محیط‌های اجتماعی از عوامل موفقیت در طرح توسعه پایدار شهری محسوب می‌گردد. از این قرار امنیت را میتوان اصلی‌ترین عامل پایداری فضاهای شهری دانست که بدون آن نه تنها پارک‌ها بلکه هیچ فضایی از شهر، برای حضور و تعاملات اجتماعی شهروندان مناسب نخواهد بود (بمانیان و همکاران، ۲۰۰۹؛ خوشفر و همکاران، ۱۳۹۲؛ تقوی و حقیقت، ۱۳۹۴). بنابراین افزایش و گسترش پارک‌ها و فضای سبز شهری در راستای امنیت اجتماعی موجب افزایش تعاملات اجتماعی، شکل‌گیری گروه‌های دوستانه، انجمن‌های مردمی، فراهم‌آوری زمینه اشتغال، گسترش فرهنگ شهرنشینی، انتشار افکار و عقاید، کاهش استرس و افزایش شور و نشاط در شهروندان می‌گردد (ملکی و همکاران، ۱۳۹۴). بدین سان پارک‌های شهری محلی برای تعاملات اجتماعی می‌باشند که در صورت نداشتن طراحی و ساخت اصولی، از نقاط مستعد وقوع جرم و جنایت بدل می‌شوند. پس توجه به این مهم جهت افزایش امنیت در فضاهای سبز شهری ضرورت دارد (غنی‌زاده و کلاتری، ۱۳۹۱). از این رو، در پژوهش حاضر، امنیت اجتماعی در راستای توسعه پایدار در پارک‌های شهری، و پارک ملت زاهدان بطور خاص، مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است.

۲- پیشینه تحقیق

نیمز و جمیت (۲۰۰۷) در مقاله‌ای به ارائه معیارها و شاخص‌هایی برای سنجش امنیت فضاها پرداخته‌اند. این معیارها در قالب چهار دسته کلی قوانین، نظارت، طراحی محیطی و دسترسی تعریف شده‌اند (Nemeth and Schmidt, 2007). عبدی و همکاران (۲۰۱۰)، در مقاله خود به بررسی تاثیر عملکرد پلیس در افزایش احساس امنیت شهروندان مراجعه کننده به بوستان‌های شهر تهران در سال ۲۰۰۸ پرداخته‌اند. آنها وجود امنیت در فضاهای مختلف اجتماعی مانند پارک‌های شهری و بوستان‌ها را یکی از شرایط ضروری حضور مردم در این مکان‌ها دانسته و اذعان نموده‌اند، بین اقدامات نیروی انتظامی در سطح پارک‌ها و افزایش امنیت رابطه معناداری وجود دارد، و نیروی انتظامی متعهد به فراهم کردن شرایط لازم برای حضور مردم در این مکان‌هاست (Abdi, et.al. 2010).

بیلر (۲۰۱۱)، در تحقیقی در راستای برنامه‌ریزی برای امنیت فضاهای عمومی به ارزیابی و سنجش امنیت در فضاهای عمومی شهر برلین پرداخته است. از جمله شاخص‌های مورد بررسی در این پژوهش می‌توان به علائم، مالکیت، استراحتگاه، تنوع مکان‌های نشست، روشنایی، اغذیه فروشی‌ها، تزیینات بصری و هنری، دسترسی، خرد اقلیم، ناحیه تجاری، دوربین‌های امنیتی و غیره اشاره کرد (Beeler, 2011). پاراسچی (۲۰۱۲)، به ارزیابی رابطه بی‌خانمانی و امنیت اجتماعی در ۱۸ منطقه از بخارست پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد، میزان بی‌خانمانی با اشاره به تعداد جمعیت درگیر، توزیع سرزمینی و میزان تاثیر آن بر ساکنان دیگر، تاثیر زیادی بر کاهش امنیت اجتماعی، دارد. عدم امنیت مسکن و محرومیت اجتماعی عوامل اصلی ایجاد این پدیده است (paraschiv, 2012). الیاس‌زاده مقدم و ضابطیان (۱۳۸۹) با بررسی شاخص‌های برنامه‌ریزی شهری موثر در ارتقای امنیت زنان در فضاهای عمومی، نتیجه گرفته‌اند که هرچه میزان تردد زنان بیشتر بوده است، میزان احساس امنیت بیشتری داشته‌اند. همچنین مشخص گردیده با افزایش میزان خوانایی و آشنایی فضا، ارتقای شهرت فضاها، نظارت بر فضا، دسترسی به امداد، ارتقای حیات شبانه و کارایی حمل‌ونقل عمومی میزان احساس امنیت درک شده از فضا افزایش می‌یابد (الیاس‌زاده و ضابطیان، ۱۳۸۹). گلی (۱۳۹۰) در پژوهش خود به ارائه معیارها و شاخص‌هایی برای سنجش میزان احساس امنیت زنان در پارک آزادی شهر شیراز پرداخته است. از جمله نتایج تحقیق اینست که عوامل محیطی مانند کاربری اراضی، تنوع کاربری‌های پیرامون و ساعت‌های فعالیت آنها، با افزایش حس امنیت زنان رابطه‌ای معنا دار دارد (گلی، ۱۳۹۰). محسنی تبریزی و همکاران (۱۳۹۰)، به ارزیابی جرائم در ۱۲ فضای عمومی شهر تهران پرداخته و نتایج تحقیق نشان می‌دهد که عدم روشنایی، عدم تراکم ساختمانی، وجود نقاط فرورفته یا برآمده، کمبود ساختمانها و غیره در بروز انواع جرایم و خشونت‌ها موثر هستند (محسنی تبریزی و همکاران، ۱۳۹۰). در مقاله هزارجریبی (۱۳۹۰)، احساس امنیت مردم در ارتباط با گردشگران خارجی، بررسی شده است. دستاورد تحقیق نشان می‌دهد، بین احساس امنیت و گردشگری رابطه مثبت و مستقیمی وجود دارد؛ به عبارتی هرچه مقدار احساس امنیت گردشگران بیشتر شود، آنها به ماندن در ایران و سفرهای بیشتر به کشور گرایش دارند. بدین سان مشارکت مردم و متولیان گردشگری به عنوان عاملی موثر در صنعت جهانگردی کشور مشهود است (هزار جریبی، ۱۳۹۰). خوش‌فر و همکاران (۱۳۹۲)، با هدف شناخت میزان احساس امنیت اجتماعی در گردشگاه‌ها از دیدگاه گردشگران و شناسایی رابطه‌ی آن با برخی از عوامل اجتماعی و محیطی پژوهشی را در منطقه‌ی گردشگری ناهارخوران و النگرده‌ی شهر گرگان انجام داده‌اند. نتایج تحقیق نشان داد بین عواملی مانند جنسیت، سن، سطح تحصیلات و تعلق بومی با ارزیابی گردشگران نسبت به احساس امنیت فردی و اجتماعی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد. همچنین وجود احساس امنیت اجتماعی و ارتقای سطح امنیتی پارک‌ها و گردشگاه‌ها موجب افزایش رغبت و تمایل گردشگران به فعالیت‌های گردشگری می‌شود (خوش‌فر و همکاران، ۱۳۹۲). ایزدی و حق (۱۳۹۴)، با بررسی و ارزیابی امنیت

یک شهر واقع شده‌اند پارک شهری گفته می‌شود. پارک‌های شهری، بر اساس مقیاس و حوزه نفوذ به پارک همسایگی، پارک محله‌ای، پارک ناحیه‌ای، پارک منطقه‌ای و پارک شهری تقسیم می‌شوند (حکمتی، ۱۳۸۶).

• توسعه پایدار

مفهوم توسعه پایدار بر این واقعیت تاکید دارد که بایستی ملاحظات محیط‌زیستی در فعالیت‌های اقتصادی به کار گرفته شود. برای توسعه پایدار تعاریف متعددی وجود دارد که همگی بر تلاش انسان برای برقراری آشتی بین پیشرفت و توسعه به موازات حفظ محیط زیست و منابع موجود تاکید دارند. تعریفی با نگرشی وسیع توسعه پایدار را اینگونه تعریف می‌کند «نوعی فعالیت انسانی که آشکارا بقای تمامی گونه‌های حیات بر روی کره زمین را در طول تاریخ، تقویت و تداوم می‌بخشد و توسعه پایدار به معنای تملیق اهداف اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی برای حداکثرسازی رفاه انسان فعلی بدون آسیب به توانایی نسل‌های آتی برای برآوردن نیازهایشان می‌باشد (جلیلی و عطایی، ۱۳۹۳).

• امنیت

امنیت در فرهنگ‌های لغت به معنی «رهایی از خطر یا مخاطرات، رهایی از هراس یا تردید و اطمینان، آزادی و آرامش، آسودگی، فقدان ترس و عدم هجوم دیگران بیان شده است». امنیت (security)، از ریشه لاتین (Secures) که در لغت به معنای بدون دغدغه و نداشتن دلهره و اضطراب، گرفته شده است (کریمایی، ۱۳۸۴). در فرهنگ علوم رفتاری نیز دو معنا از این واژه شامل «حالتی که در آن ارضای احتیاجات و خواسته‌های شخصی انجام شود» و «احساس ارزش شخصی، اطمینان خاطر، اعتماد بنفس و پذیرش که در نهایت از سوی طبقه‌های اجتماعی نسبت به فرد اعمال می‌شود» مطرح شده است (ماندل، ۱۳۸۷). امنیت پدیده‌ای ادراکی و احساسی است و برای استقرار آن باید این اطمینان در ذهن تمامی مردم و عوامل دخیل به وجود آید که شرایط لازم برای زندگی بدون دغدغه وجود دارد (خوش‌فر و همکاران، ۱۳۹۴).

• مفهوم امنیت اجتماعی

امنیت اجتماعی یکی از شاخص‌های اساسی رفاه اجتماعی و رویکردی مفهومی به صورت توان یک جامعه برای حفاظت از هویت گروهی‌شان در مقابل تهدیدات واقعی یا فرضی تعریف شده است (نویدنی، ۱۳۸۲؛ ویور، ۱۳۸۰). از منظر رویکردهای جدید، و به اعتقاد اندیشمندان احساس امنیت انعکاسی از تجربه فرد از جامعه است؛ و می‌توان گفت که عوامل امنیت اجتماعی یک مفهوم بیرونی و عینی و احساس امنیت یک مفهوم درونی و ذهنی است (خوش‌فر و همکاران، ۱۳۹۴؛ عزیززاده و همکاران، ۱۳۹۴).

• فضای سبز و ارتباط آن با توسعه پایدار و

امنیت

امروزه اندیشه توسعه پایدار بویژه در شهرهای بزرگ به مفهوم فضایی در راستای رفع نیازهای شهروندان در تمامی شاخص‌های اجتماعی، اقتصادی و اکولوژیکی مطرح بوده و به پارک‌ها و فضای سبز، به عنوان یک مجموعه گردشگاهی جهت رفع و بهبود این نیازها در کنار

میدان امام شهر همدان، به عنوان یکی از مهم‌ترین فضاهای عمومی این شهر معیارهای ارزیابی احساس امنیت در فضاهای عمومی را در ۷ عامل تبیین‌کننده احساس امنیت، شامل «پیاده‌مداری»، «زیبایی شناسی»، «اجتماع پذیری»، «امنیت شبانه»، «نظارت مستقیم»، «آسایش محیطی» و «ساختار محیط» دسته‌بندی نمودند. سپس با سنجش رابطه میان عوامل هفتگانه و احساس امنیت در میدان مذکور سه عامل پیاده‌مداری، زیبایی‌شناسی و امنیت شبانه به ترتیب بیشترین تاثیر در احساس امنیت میدان امام شهر همدان را داشته‌اند (ایزدی و حقی، ۱۳۹۴). تقوایی و حقیقت (۱۳۹۴)، با هدف بررسی رابطه بین فضا سازی پارک‌ها و احساس امنیت شهروندان در چارچوب نظری، فضای قابل دفاع، نظریه پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی، تئوری پنجره‌های شکسته و تئوری کنترل اجتماعی، در پارک‌های لویزان و پلیس تهران به تحقیق و پژوهش پرداخته‌اند. نتایج بدست آمده بیان می‌کند بین زیباسازی پارک و مولفه‌های میزان احساس نامنی افراد، میزان سرمایه اجتماعی افراد، میزان ارزیابی افراد از بروز جرایم و میزان حضور افراد در سطح پارک‌ها، رابطه معناداری وجود دارد (تقوایی و حقیقت، ۱۳۹۴). لحمیان (۱۳۹۷)، در پژوهش خود امنیت در بافت کالبدی شهر امیرکلا، را در دو محله نوساز و فرسوده و در دو مولفه پاکیزگی محیطی و کیفیت محیط بررسی نمود. نتایج حاصله حاکی از آن است که وضعیت مولفه‌های کالبدی شهر امیرکلا در وضعیت نامطلوبی قرار داشته و با کیفیت مدنظر فاصله بسیاری دارد. همچنین از میان مولفه‌های دوگانه در محله نوساز، بالاترین ضریب همبستگی به پاکیزگی محیطی اختصاص یافت در حالی که در محله فرسوده بالاترین ضریب همبستگی مربوط به کیفیت محیط بود. لذا جهت بهبود امنیت اجتماعی در این شهر پیشنهاداتی از جمله فضا سازی برای مشارکت تمام مردم در عرصه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و مذهبی ارائه گردیده است (لحمیان، ۱۳۹۷).

۳- ادبیات تحقیق

• تعریف فضای سبز شهری

«فضای سبز شهری، بخشی از فضای باز شهری است که عرصه‌های طبیعی یا مصنوعی آن، تحت استقرار درختان، درختچه‌ها، گل‌ها، چمن‌ها و سایر گیاهانی است که بر اساس نظارت و مدیریت انسان، با در نظر گرفتن ضوابط، قوانین و تخصص‌های مرتبط به آن، برای بهبود شرایط زیستی، زیستگاهی و رفاهی شهروندان و مراکز جمعیتی غیرروستایی، حفظ، نگهداری و یا احداث میشوند» (نشریه ۲۰۳، ضوابط طراحی فضاهای شهری، ۱۳۸۹). آنها بخشی از سیمای شهر و نوعی کاربری شهری با پوشش‌های گیاهی طبیعی یا انسان ساخت هستند که «بازدهی اجتماعی و اکولوژیکی» دارند. همچنین به عنوان عاملی پویا در کنار کالبد بی‌جان شهر، ساختار فضایی شهر را تشکیل می‌دهند.

• پارک‌ها و پارک شهری

پارک، عبارتست از فضای سبز طراحی شده‌ای که در مالکیت عموم قرار دارد و جزیی از فضاهای شهری محسوب می‌شود. این فضاها توسط گیاهان و درختان پوشیده شده و بر اساس نظارت و مدیریت انسان، حفظ و نگهداری یا احداث می‌شوند. به پارک‌هایی که در حوزه

کروناخ ۰.۷۶۱ بدست آمده است، که ضریبی قابل قبول بوده و پرسشنامه‌ها از نظر پایایی مورد تایید است.

۵ - نتایج یافته ها

در پژوهش حاضر پس از مطالعات کتابخانه‌ای و بررسی و بازدیدهای میدانی، پرسشنامه‌ای جهت تحلیل وضعیت پارک ملت زاهدان طراحی شد. پرسشنامه مورد نظر که حاصل یافته‌های تحقیق پیش‌رو است؛ در راستای سنجش امنیت در پارک‌های شهری با تاکید بر پارک ملت زاهدان با سه شاخص کلی «نظارت، فعالیت و کیفیت فضا در پارک» که هر کدام دارای زیر شاخص‌هایی می‌باشند تشکیل شده که از مرور منابع داخلی و خارجی مرتبط و پیمایش میدانی در پارک مذکور، بدست آمده است. پایایی این پرسشنامه با آزمون اسپیرمن و در نرم‌افزار SPSS، محاسبه شده و ضریب آلفای کروناخ بدست آمده این آزمون ۰.۷۶۱ است، که ضریبی قابل قبول بوده و پایایی آن را بیان می‌کند. جامعه آماری مورد مطالعه، کلیه استفاده‌کنندگان از پارک مورد نظر است (شامل شهروندان زاهدانی و کسانی که از مناطق اطراف جهت تفریحات خود به پارک ملت زاهدان مراجعه می‌نمودند، می‌باشند). که با نظرات کارشناسی صورت گرفته، از بین مراجعه‌کنندگان ۱۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه در نظر گرفته شد؛ که ۵۰ درصد آن زنان و ۵۰ درصد دیگر مردان را تشکیل می‌دهد. از نظر تاهل نیز ۴۹٪ مجرد و ۵۱٪ متاهل می‌باشند. از نظر تحصیلات جمعیت مورد مطالعه ۲۰ درصد مدرک کارشناسی ارشد و بالاتر، ۴۱ درصد کارشناسی، ۱۱ درصد کاردانی و ۲۲ درصد دیپلم و ۶ درصد زیر دیپلم را تشکیل می‌دهد. نتایج شاخص‌های یادشده به کمک نرم‌افزار SPSS، با استفاده از میانگین و انحراف استاندارد محاسبه و سپس با استفاده از همبستگی اسپیرمن مورد بررسی قرار گرفته است.

• بررسی نظارت در پارک

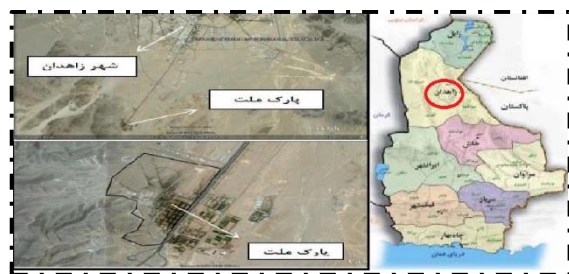
شاخص میزان رضایتمندی نظارت بر اساس زیرشاخص‌های «دسترسی به پارک»، «خوانایی پارک»، «طراحی مناسب پارک»، «خوانایی راه‌های اصلی داخل پارک»، «وجود مسیرهای مخفی و جداافتاده»، «تاثیر پذیری عدم امنیت پارک در تعاملات اجتماعی»، «تاثیر نظارت اجتماعی در امنیت پارک» و «حضور پارکبان و نیروی انتظامی برای امنیت پارک» سنجیده شده و تحلیل گردیده است. نتایج بدست آمده از زیرشاخص‌های این شاخص (جدول ۱) نشان می‌دهد که میزان رضایتمندی از نظارت در پارک، در زیرشاخص «دسترسی به پارک»، ۳۱٪ به خیلی کم، ۳۱٪ به کم و ۲۹٪ به متوسط اختصاص یافته است. این زیرشاخص با اختصاص ۹۱٪ از مجموع این سه طیف نظری از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست. زیرشاخص «خوانایی پارک»، ۴۵٪ از نظرات به متوسط، ۲۵٪ و ۲۳٪ به ترتیب به کم و خیلی کم تعلق گرفته است. باید گفت با آنکه حدود نیمی از نظرات به متوسط اختصاص یافته است و این مطلوبیت نسبی را ایجاد می‌کند، اما اگر مجموع نتایج این زیرشاخص در نظرات خیلی کم، کم و متوسط را در نظر بگیریم، ۹۳٪ از نظرات را به خود اختصاص داده‌اند که این عملکردی بهتر از زیرشاخص قبل را نخواهد داشت. در زیرشاخص «طراحی مناسب پارک»، بیشترین نظرات، خیلی کم و کم با درصدهای ۴۷٪ و ۳۵٪ بوده است. پس ۸۲٪ نظرات

رشد بی‌رویه صنعت و جمعیت شهری تاکید دارد. پارک‌ها و فضاهای سبز شهری به عنوان راه‌حلی موثر در راستای زیست‌مندی نمودن شهرها از اهمیت بالایی برخوردارند، که علاوه بر بازدهی اکولوژیکی، واجد بازدهی اجتماعی-روانی، نیز می‌باشند. روابط اجتماعی را بهبود بخشیده و بزهکاری را کاهش می‌دهند. در نتیجه افزایش امنیت اجتماعی را ایجاد می‌کنند. در مجموع تمامی این آثار، کیفیت زندگی مردم که از اجزای کلیدی توسعه پایدار است، را افزایش می‌دهند (مبارکی و همکاران، ۱۳۹۶؛ محمدی‌ده‌چشمه و حکیم، ۱۳۸۸).

۴ - روش انجام تحقیق

• محدوده مورد مطالعه

شهر زاهدان از نظر موقعیت جغرافیایی بر روی طول جغرافیایی ۶۰ درجه و ۴۵ دقیقه شرقی و عرض جغرافیایی ۲۹ درجه و ۳۰ دقیقه شمالی قرار گرفته است. ارتفاع آن ۱۳۴۰ متر از سطح دریا است (بیزی و همکاران، ۱۳۹۲). زاهدان به دلیل همجواری با دشت کویر در ناحیه خشک و بیابانی است. اقلیم زاهدان گرم و خشک است. متوسط سالیانه دمای هوا در زاهدان ۱۹.۸۲ درجه سانتیگراد و متوسط سالیانه رطوبت نسبی هوا ۳۰.۳ درصد می‌باشد و میزان تبخیر در این استان زیاد و متوسط روزانه آن ۴ میلی‌متر گزارش شده است (سالنامه آماری استان سیستان و بلوچستان، ۱۳۹۰). پارک ملت زاهدان یک پارک جنگلی مصنوعی با مساحت ۹۰ هکتار، دارای امکاناتی از قبیل مسجد، مجموعه فرهنگی، مجموعه رفاهی پردیس، رستوران، شهربازی، مجموعه تفریحی و ۳۵ هکتار فضای درختکاری شده، در حاشیه شرقی یک منطقه کوهستانی در جنوب شهر زاهدان، کنار جاده زاهدان به خاش واقع شده است. این پارک به لحاظ عملکردی، دارای عملکردی در سطح منطقه می‌باشد و محیطی برای تفریح شهروندان و مسافران در ایام تعطیلات سال و پایان هفته را فراهم می‌آورد.

شکل ۱- موقعیت پارک ملت زاهدان

• روش تحقیق

پژوهش حاضر، مطالعه ای توصیفی-تحلیلی است. اطلاعات به صورت مطالعات کتابخانه‌ای، میدانی و مصاحبه‌ای جمع‌آوری شده است. برای ارزیابی و تطبیق معیارها از اطلاعات کتابخانه‌ای با رجوع به منابع مختلف فارسی و لاتین، اطلاعات میدانی به صورت بازدید از منطقه و تهیه نقشه استفاده شده است. همچنین اطلاعات مصاحبه ای به صورت پرسش‌نامه با استفاده از مراجعه‌کنندگان پارک ملت زاهدان انجام شده است. پایایی این پرسشنامه‌ها با آزمون اسپیرمن و با استفاده از نرم افزار SPSS محاسبه گردیده و ضریب آلفای

نظر به وجود آورده است. همچنین در زیرشاخص «تاثیرپذیری امنیت پارک در تعاملات اجتماعی» بیشترین فراوانی‌ها به نظرات خیلی زیاد و زیاد با درصدهای ۵۱٪ و ۳۴٪ به تعلق گرفته است. که نظر مثبت مراجعه‌کنندگان به پارک در رابطه با تعاملات اجتماعی محسوب می‌شود. «تاثیر نظارت اجتماعی در امنیت پارک» و «حضور پارکبان و نیروی انتظامی برای امنیت پارک» دو مولفه دیگر از زیرشاخص‌های نظارت در پارک هستند که بیشترین آمار فراوانی این دو به نظر خیلی زیاد با ترتیب فراوانی ۴۲٪ و ۵۴٪ اختصاص یافته است؛ که از نظر مراجعه‌کنندگان تاثیر مثبت این دو زیرشاخص بر افزایش امنیت اجتماعی در پارک محسوب می‌گردد.

به خیلی کم و کم اختصاص یافته است، که طراحی نامناسب پارک ملت زاهدان را از دید مراجعه‌کنندگان بیان می‌کند. در مورد زیرشاخص «خوانایی راه‌های اصلی داخل پارک»، ۳۴٪ متعلق به نظر متوسط و ۳۰٪ متعلق به نظر کم است. گرچه حدود یک سوم و بیشترین فراوانی مربوط به نظرات متوسط است اما در این زیرشاخص نظرات کم هم بسیار و هم نزدیک به متوسط وجود دارد که در مجموع ۶۴٪ از نظرات به متوسط و کم مربوط می‌شود که از مطلوبیت پارک می‌کاهد. «وجود مسیرهای مخفی و جداافتاده» دیگر زیرشاخصی است که امتیازهای ۳۲٪ و ۲۵٪ به ترتیب به نظرات زیاد و متوسط اختصاص یافته است. که مطلوبیت خوبی را در پارک مورد

جدول ۱- درصد فراوانی زیر شاخص‌های موثر در شاخص نظارت در پارک

مجموع	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	زیرشاخص
۱۰۰	۲	۷	۲۹	۳۱	۳۱	دسترسی به پارک
۱۰۰	۲	۵	۴۵	۲۳	۲۵	خوانایی پارک
۱۰۰	۳	۲	۱۳	۳۵	۴۷	طراحی مناسب پارک
۱۰۰	۷	۸	۳۴	۳۰	۲۱	خوانایی راه‌های اصلی داخل پارک
۱۰۰	۱۴	۳۲	۲۵	۱۵	۱۴	وجود مسیرهای مخفی و جداافتاده
۱۰۰	۵۱	۳۴	۸	۳	۴	تاثیر پذیری عدم امنیت پارک در تعاملات اجتماعی
۱۰۰	۴۲	۳۷	۱۸	۱	۲	تاثیر نظارت اجتماعی در امنیت پارک
۱۰۰	۵۴	۳۰	۱۱	۲	۳	حضور پارکبان و نیروی انتظامی برای امنیت پارک
۱۰۰	۲۱.۸۷۵	۱۹.۳۷۵	۲۲.۸۷۵	۱۷.۵۰	۱۸.۳۷۵	میانگین

• بررسی کیفیت فضا در پارک

نظرات این بیان می‌دارد که درختان پارک موردنظر از رنگ‌آمیزی مطلوبی برخوردار نیست. «حضور آبنا» که یکی از اصلی‌ترین عناصر ایجاد شادابی و از موثرترین عوامل کیفیت در پارک‌ها محسوب می‌شود، بیشترین فراوانی و درصد، متعلق به نظرات خیلی زیاد و زیاد با درصدهای ۴۲ و ۳۳٪ در این زیرشاخص است. «روشنایی پارک» دیگر زیرشاخصی است که بسیار تاثیرگذار در کیفیت و به ویژه امنیت شبانه پارک می‌باشد؛ و طبق آمار بیشترین فراوانی به خیلی کم، با ۳۰٪ تعلق گرفته است. و بطور کلی در پارک روشنایی از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست. در زیرشاخص «امکان استفاده شبانه‌گاهی از زمین‌های بازی و فضاهای نشیمن» طبق آمار بیشترین فراوانی و درصد متعلق به نظرات متوسط با ۳۶٪ است. پس از آن نظرات کم ۳۰٪ را اخذ کرده‌اند تا صحنه‌ای باشد که امکان استفاده از فضای شبانه پارک متوسط رو به پایین و تقریباً نامطلوب است که احتمال جرم‌زایی را افزایش می‌دهد. «کیفیت مبلمان پارک» و «کفسازی پارک» دو زیرشاخص دیگری هستند که بیشترین نظرات خیلی کم با درصدهای ۴۷ و ۴۵٪ را به خود اختصاص داده‌اند که عدم مطلوبیت این دو زیرشاخص را بیان می‌دارند.

شاخص میزان رضایتمندی کیفیت فضا، شامل زیرشاخص‌های «کاشت درختان و پوشش گیاهی در ایجاد مطلوبیت فضا»، «کشت گیاهان بومی برای ایجاد فضای مطلوب»، «رنگ آمیزی گیاهان»، «حضور آبنا»، «روشنایی پارک»، «امکان استفاده شبانه‌گاهی از زمین‌های بازی و فضاهای نشیمن»، «کیفیت مبلمان پارک» و «کفسازی پارک» است. بر اساس زیرشاخص‌های مطرح شده (جدول ۲)، زیرشاخص «کاشت درختان و پوشش گیاهی در ایجاد مطلوبیت فضا»، بیشترین نظرات خود را در معیارهای خیلی کم، متوسط و کم به ترتیب درصدهای ۳۱، ۲۸ و ۲۷٪ گرفته است. در مجموع ۸۶٪ نظرات از متوسط به پایین بوده و حاکی از کم و نامناسب بودن درختان و پوشش گیاهی در پارک است. دومین زیرشاخص کیفیت فضا در پارک «کشت گیاهان بومی برای ایجاد فضای مطلوب»، بوده که با فراوانی ۴۳٪ از نظرات در نظر زیاد و ۲۵٪ نظرات در خیلی زیاد قرار دارد که جمعاً ۶۸٪ نظرات به کشت گیاهان بومی اختصاص دارد و از دید مراجعه‌کنندگان گیاهان بومی در افزایش کیفیت پارک‌ها بسیار موثر است. «رنگ آمیزی گیاهان» زیرشاخصی است که نظرات متوسط با درصد ۳۲ و خیلی کم با درصد ۲۹ را بدست آورده است. این

مجموع	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	زیرشاخص
۱۰۰	۶	۸	۲۸	۲۷	۳۱	کاشت درختان و پوشش گیاهی در ایجاد مطلوبیت فضا
۱۰۰	۲۵	۴۳	۲۰	۹	۳	کشت گیاهان بومی برای ایجاد فضای مطلوب
۱۰۰	۳	۱۳	۳۲	۲۳	۲۹	رنگ آمیزی گیاهان
۱۰۰	۴۲	۳۳	۱۵	۷	۳	حضور آبنا
۱۰۰	۲۱	۱۲	۱۶	۲۱	۳۰	روشنایی پارک
۱۰۰	۶	۱۰	۳۶	۳۰	۱۸	امکان استفاده شبانهگاهی از زمین‌های بازی و فضاهای نشیمن
۱۰۰	۰	۴	۱۵	۳۴	۴۷	کیفیت مبلمان پارک
۱۰۰	۲	۵	۲۲	۲۶	۴۵	کفسازی پارک
۱۰۰	۱۳.۱۲۵	۱۶.۰۰	۲۳.۰۰	۲۲.۱۲۵	۲۵.۷۵	میانگین

جدول ۲- توزیع فراوانی زیرشاخص‌های موثر در شاخص کیفیت فضا در پارک

کمترین میانگین نمره در بین شاخص‌های موثر در مولفه امنیت اجتماعی، به ترتیب مربوط به شاخص‌های نظارت (۳.۰۵) و فعالیت (۲.۱۸) می‌باشد. همچنین بیشترین و کمترین انحراف استاندارد به ترتیب مربوط به فعالیت (۰.۶۵) و نظارت (۰.۴۸) است. با توجه به نتایج مذکور، میانگین نمره کلی امنیت اجتماعی ۲.۶۱ و انحراف استاندارد این متغیر ۰.۴۵ می‌باشد. که این ارقام نشان می‌دهد، مولفه امنیت اجتماعی در پارک مذکور کیفیت متوسط رو به پایینی دارد.

در این پژوهش، نتایج آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن نشان می‌دهد که از دیدگاه استفاده‌کنندگان پارک، بین مولفه امنیت اجتماعی و هر کدام از متغیرهای «نظارت در پارک»، «کیفیت فضا» و «فعالیت در پارک»، همبستگی مثبت و معناداری در سطح مورد نظر وجود دارد (جدول ۵). بدین صورت که بصورت سلسله مراتبی، با بهبود عناصر کالبدی پارک‌های شهری، سطح کیفی فضا ارتقا می‌یابد، با ارتقای سطح کیفی فضا، میزان استفاده از فضا بیشتر خواهد شد و میزان استفاده بیشتر از فضا، احساس امنیت اجتماعی را در پارک‌های شهری به دنبال دارد. این بدان معناست که می‌بایست برای ایجاد احساس امنیت اجتماعی بیشتر در پارک ملت زاهدان از این معیارها در بازطراحی بهره برد.

• بررسی فعالیت در پارک

این شاخص سومین شاخص موثر در سنجش امنیت در پارک ملت زاهدان است؛ که یک زیر شاخص جامع به نام «ویژگی‌های فعالیت (مانند زمین سلامت، میز شطرنج، مسیر دوچرخه‌سواری)» را به خود اختصاص داده است (جدول ۳). همانطور که جدول ۳ نشان می‌دهد، میزان رضایت آماری از این زیرشاخص، خیلی کم با فراوانی ۵۶٪ است. همچنین ۲۴٪ از نظرات به کم اختصاص یافته است. که مجموع این دو، ۸۰٪ نتایج را در پی دارد و بیانگر آنست که امکانات ورزشی و تفریحی در پارک مذکور بسیار کم است.

جدول ۳- توزیع فراوانی زیرشاخص موثر در شاخص فعالیت در پارک

مجموع	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	زیرشاخص
۱۰۰	۲	۴	۱۴	۲۴	۵۶	ویژگی‌های فعالیت (مانند میز شطرنج و ...)

در مطالعه حاضر، میزان رضایتمندی جامعه آماری از مولفه‌های امنیت اجتماعی و تاثیر معیارها بر ارتقای سطح کیفی پارک‌های شهری از دیدگاه استفاده‌کنندگان پارک ملت زاهدان سنجیده شده است. همانگونه که ذکر شد، امنیت اجتماعی در پارک مذکور، شامل سه شاخص نظارت، کیفیت و فعالیت در پارک می‌باشد، که هر کدام زیرشاخص‌هایی نیز داشتند. در مجموع با توجه به جداول بالا، شاخص نظارت در پارک، رتبه متوسط با میانگین ۲۲.۸۷۵٪ از زیرشاخص‌های مربوطه را به خود اختصاص داده و بیانگر مطلوبیت نسبی این شاخص در پارک است. شاخص کیفیت فضای پارک، امتیاز خیلی کم با میانگین، ۲۵.۷۵٪ از زیرشاخص‌های مخصوص خود را کسب نموده است؛ که کیفیت فضا در پارک مورد نظر نامطلوب است. همچنین شاخص فعالیت در پارک، با ۵۶٪ امتیاز خیلی کم را به خود اختصاص داده است، که این شاخص نیز عدم مطلوبیت را نشان می‌دهد. همچنین آنالیزهای انجام شده (جدول ۴) نشان می‌دهد بیشترین و

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	حداقل	حداکثر
نظارت در پارک	۳.۰۵	۰.۴۸	۱.۰۰	۴.۵۰
کیفیت فضای پارک	۲.۶۰	۰.۵۹	۱.۰۰	۴.۱۱
فعالیت در پارک	۲.۱۸	۰.۶۵	۱.۰۰	۴.۰۰
نمره کلی امنیت اجتماعی	۲.۶۱	۰.۴۵	۱.۰۰	۳.۹۸

جدول ۴- میانگین و انحراف استاندارد پرسشنامه امنیت اجتماعی پارک ملت، شهر زاهدان

نتایج ضریب همبستگی اسپیرمن، نشان می‌دهد که هر کدام از معیارها در رابطه مستقیم و معناداری با امنیت اجتماعی هستند. بطوریکه بهبود هریک تأثیری مثبت بر افزایش امنیت اجتماعی و حضور بیشتر مردم در پارک را در پی دارد. شایان توجه است، زیرشاخص‌های دسترسی نامناسب، عدم خوانایی پارک، طراحی نامناسب، کمبود درخت، روشنایی نامناسب و کم، وضعیت نامطلوب کفپوش و کمبود امکانات و مبلمان شهری، از اصلی‌ترین عوامل افت کیفیت امنیت اجتماعی و در نتیجه کاهش حضور افراد به ویژه در شب به پارک مورد مطالعه است. همچنین وجود تعاملات اجتماعی خوب، نظارت اجتماعی مطلوب و حضور پارکبان و نیروی انتظامی از ویژگی‌های بسیار موثر بر امنیت در پارک‌ها بویژه پارک ملت زاهدان است، که نتیجه آن افزایش امنیت اجتماعی در پارک‌های شهری را به ارمغان می‌آورد. برآیند نتایج برآنست که با وجود عوامل متعدد، امنیت اجتماعی در پارک مذکور متوسط است، و بایست در بازطراحی پارک موردنظر، عوامل مربوطه را بهبود بخشید تا حضور افراد بیشتر شده و در نتیجه امنیت اجتماعی و توسعه پایدار افزایش یابد.

متغیرهای موثر در امنیت پارک ملت زاهدان ($P > 0.05$)	
نظارت در پارک	r
	sig
کیفیت فضا	r
	sig
فعالیت در پارک	r
	Sig

جدول ۵- نتایج آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن

۶- نتیجه گیری

امروزه حفاظت از پارک‌ها و به حداقل رساندن جرایم و آسیب اجتماعی جزء اهداف اصلی توسعه پایدار بوده و استفاده بهینه و درست از پارک و فضاهای سبز تفریحی زمانی به دست می‌آید که امنیت در پارک‌ها و فضاهای سبز شهری وجود داشته باشد. در مطالعه حاضر، مولفه امنیت اجتماعی موثر در توسعه پایدار، در سه شاخص نظارت در پارک، کیفیت فضا و فعالیت در پارک، و هر کدام با زیرشاخص‌هایی در پارک ملت شهر زاهدان مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفت. بررسی

منابع

- الیاس زاده مقدم، سیدنصرالدین، ضابطیان، الهام. ۱۳۸۹. بررسی شاخص‌های برنامه‌ریزی شهری موثر در ارتقای امنیت زنان در فضاهای عمومی با رویکرد مشارکتی. نشریه هنرهای زیبا-معماری و شهرسازی. شماره ۴۴. صص ۴۳-۵۶.
- ایزدی، محمد سعید؛ حقی، محمدرضا. ۱۳۹۴. ارتقای احساس امنیت در فضاهای عمومی با بهره‌گیری از طراحی شهری، نمونه مورد مطالعه میدان امام شهر همدان. نشریه هنرهای زیبا- معماری و شهرسازی. دوره ۲۰. شماره ۲. صص ۵-۱۲.
- بزی، خدارحم؛ خمر، غلامعلی؛ کیانی، اکبر؛ میرشکاری، محمدعلی؛ گلچین، پیمان. ۱۳۹۲. ارزیابی ترجیحات گروه‌های متفاوت سنی از مناظر بصری پارک ملت زاهدان. جغرافیا و آمایش شهری، شماره ۹. صص ۴۹-۶۸.
- تقوایی، مسعود؛ حقیقت، محمود. ۱۳۹۴. فضا سازی پارک‌های شهر تهران و تاثیر آن بر احساس امنیت اجتماعی، مطالعه موردی: پارک‌های لویزان و پلیس. جغرافیا. سال سیزدهم. شماره ۴۴. صص ۱۶۱-۱۸۱.
- جلیلی، سمانه؛ عطایی، طیبه. ۱۳۹۳. نقش پارک‌های شهری در توسعه پایدار شهری؛ نمونه موردی پارک نیاوران. کنفرانس بین‌المللی توسعه پایدار، راهکارها و چالش‌ها با محوریت کشاورزی، منابع طبیعی، محیط زیست و گردشگری.
- حکمتی، جمشید. ۱۳۸۶. مهندسی فضای سبز. تهران. نشر سپهر
- خاک‌زند، مهدی؛ هلالی، شیرین. ۱۳۹۱. ارتقای فضای گردشگری دریاچه پارک جنگلی تلو (پیشنهاد طراحی بر مبنای رویکردهای سه گانه اکولوژیکی، زیبایی شناختی و اجتماعی). نشریه علمی- پژوهشی انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران. دوره ۳. شماره ۴. صص ۱۹-۳۴.
- خوش فر، غلامرضا؛ اسفندیان، آریتا؛ رحمانی، مریم. ۱۳۹۲. بررسی احساس امنیت فردی و اجتماعی از دیدگاه گردشگران و عوامل موثر بر آن؛ مطالعه موردی: منطقه گردشگران گردشگری ناهارخوران و النگدره شهر گرگان. مجله برنامه ریزی و توسعه گردشگری، سال دوم. شماره ۶. صص ۱۸۱-۲۰۲.
- خوش فر، غلامرضا؛ محمدی، آرزو؛ محمدزاده، فاطمه؛ محمدی، راضیه. اکبرزاده، فاطمه. ۱۳۹۴. امنیت اجتماعی و سلامت اجتماعی، مطالعه موردی: جوانان ۱۵-۲۹ ساله شهر قاین. مجله مطالعات اجتماعی ایران. دوره نهم. شماره ۱. صص ۷۱-۱۰۲.
- سالنامه آماری استان سیستان و بلوچستان. ۱۳۹۰.
- صالحی فرد، محمد؛ خاک‌پور، براتعلی؛ رفیعی، هادی. توانگر، معصومه. ۱۳۸۹. تحلیلی بر ابعاد اجتماعی فضاهای سبز شهری با تاکید بر دیدگاه شهروندان مطالعه موردی: کلانشهر مشهد. فضای جغرافیایی. دوره ۱۰. شماره ۲۳. صص ۵۱-۹۳.
- عزیززاده، محمود؛ عنایتی، بهرام؛ فرزانه، مریم. ۱۳۹۴. لزوم ارتقای امنیت محیطی در پایداری پارک‌های شهری با بهره‌گیری از رویکرد CPTED مطالعه موردی پارک بهاران، منطقه ۱۷ شهرداری تهران. معماری و شهر پایدار. سال سوم. شماره ۱. صص ۱-۱۴.
- غنی‌زاده، جهان آقا؛ کلانتری، محسن. ۱۳۹۱. آسیب‌شناسی نظم و امنیت در پارک‌های شهر تهران با استفاده از اصول و راهبردهای پیشگیری جرم از طریق طراحی محیطی. پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی. سال پنجم. شماره سوم. صص ۷۷-۱۰۶.

- کریمایی، امیراعظم. ۱۳۸۴. تأملی در شناخت امنیت اجتماعی. دانش انتظامی. سال هفتم. شماره ۴. صص ۱۳۹-۱۶۲.
- گلی، علی. ۱۳۹۰. زنان و امنیت در فضاهای عمومی شهری، مطالعه موردی پارک آزادی شیراز. نشریه جامعه شناسی تاریخی. دوره ۳. شماره ۲. صص ۱۴۳-۱۶۵.
- لحمیان، رضا. ۱۳۹۷. ارزیابی اثرات بافت کالبدی در افزایش امنیت فضاهای شهری (مطالعه موردی: محلات شهر امیرکلا). فصلنامه علمی پژوهشی نگرشهای نو در جغرافیای انسانی. سال دهم شماره دوم. صص ۲۹۵-۳۱۳.
- ماندل، رابرت. ۱۳۸۷. چهره متغیر امنیت ملی. مترجم: پژوهشکده مطالعات راهبردی. تهران. پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- مبارکی، امید؛ فلاحپور، سجاد؛ نوروزی، امیر. ۱۳۹۶. تحلیلی بر وضعیت فضای سبز با رویکرد توسعه پایدار شهری، مطالعه موردی مناطق شهر تبریز. مجله کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیایی و سنجش از دور در برنامه ریزی، دوره ۸، شماره ۱. صص ۱۳-۲۴.
- محسنی تبریزی، علیرضا؛ قهرمانی، سهراب؛ یاهک، سجاد. ۱۳۹۰. فضاهای بی دفاع شهری و خشونت (مطالعه‌ی موردی فضاهای بی دفاع شهر تهران. جامعه شناسی کاربردی. دوره ۲۲. شماره ۴. صص ۵۱-۷۰.
- محمدی ده چشمه، مصطفی؛ حکیم، مدیا. ۱۳۸۸. پایداری شهری در تهران از منظر پارکها و فضای سبز عمومی ارزیابی برپایه مدل ضریب پراکندگی. شهرنگار. شماره ۵۲. صص ۲۷-۳۶.
- ملکی، سعید؛ رحیمی، وحید؛ نوری. ادريس؛ حاتمی، داود. ۱۳۹۴. ارزیابی شاخص های اجتماعی فضاهای سبز شهری از دیدگاه شهروندان. نمونه موردی ایران شهر. جغرافیا و توسعه. شماره ۴۰. صص ۱۹-۴۲.
- نشریه ۲۰۳، ضوابط طراحی فضاهای شهری. ۱۳۸۹. معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور.
- نویدنیا، منیژه. ۱۳۸۲. درآمدی بر امنیت اجتماعی. فصلنامه مطالعات راهبردی. سال ششم. شماره اول. صص ۵۵-۷۷.
- هزار جریبی، جعفر. ۱۳۹۰. احساس امنیت اجتماعی از منظر توسعه گردشگری، مجله علمی پژوهشی جغرافیا و برنامه ریزی محیطی. سال ۲۰. شماره ۲-صص ۷۷-۹۹.
- ویور، آلی. ۱۳۸۰. امنیتی کردن و غیر امنیتی کردن. مترجم: مرادعلی صدوقی. فرهنگ اندیشه. سال ۱. شماره ۳ و ۴. صص ۱۶۷-۱۹۳.
- Abdi, Towhid; Sherafatipour, Jafar; Sajadi, Seyed Gholamreza. 2010. the Impact of police performance on Enhancing feeling of Security among Citizens Visiting park s in Tehran. police Management Studies Quarterly (PMSQ). Vol 4. No 4. pp.587-600.
- Beeler, J. N.2011. Security Planning for Public Spaces: testing a proposed CPTED rating instrument in Berlin, Germany, A thesis presented to the graduate school of the university of Florida in partial fulfillment of the requirements for the degree of master of arts in urban and regional planning.
- Nemeth, J; Schmidt, S. 2007. Toward a Methodology for Measuring the Security of Publicly Accessible Spaces. Journal of the American Planning Association. Vol.73. No. 3. pp. 283-297.
- Paraschiv, Mirela. 2012. Urban (in) Security and Assessment of Extreme Poverty: Residents' Perception Referring to Homelessness in Bucharest. Procedia Environmental Sciences, Vol 14, 2012, pp 226-236.